

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์เครียด การสนับสนุนทางสังคม
และผลกระทบทางจิตใจในหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ*

**THE CORRELATION BETWEEN PERCEIVED STRESS EVENTS,
SOCIAL SUPPORT AND THE PSYCHOLOGICAL IMPACT
OF SEXUALLY ASSAULTED WOMEN**

ชญญารักษ์ แสงบุญไทย (Thanyarak Sangboonthai, B.N.S.)**

ชมชื่น สมประเสริฐ (Chomchuen Somprasert, Ph.D.)***

สารรัตน์ วุฒิอาภา (Sararud Vuthiarpa, Ph.D.)****

นุชนาถ บรรทมพร (Nutchanat Bunthumporn, Ph.D.)****

Abstract

The purpose of this descriptive correlational research was to 1) explore the perception of stress events, social support, and psychological impact after the sexual assault on women, and 2) examine the correlation between perceived stress events, social support, and the psychological impact of sexually assaulted women. One hundred thirty three sexually assaulted women who met the inclusion criteria were recruited as samples. The research instruments were: 1) personal information 2) the Thai version of the perceived stress scale, 3) social support questionnaire, and 4) the psychological impact of the crisis events. The Thai perceived stress scale verified for structure validity by exploratory factor analysis yielded 2 factor including stress and control with the item loading ranged from 0.547 - 0.881. The

social support questionnaire were verified for content validity by fourteenth experts and the psychological impact of the crisis events were verified for content validity by two experts. The Chronbach's alpha coefficients reliability of the 2nd- 4th questionnaires were .82, .91 and .90 respectively. Data were analyzed by descriptive statistics and Pearson's product-moment correlation coefficient.

Major findings were as follows: 1) the average age of sexually assaulted women were on 19.24 years old (SD = 7.62). The mean perceived stress score was at a moderate level (mean = 22.32, SD = 5.48). The mean social support score was at a moderate level (mean = 99.01, SD = 18.17), and the mean psychological impact of the crisis event score was at the high level of psychological

*วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

**พยาบาล (สบ 3) กลุ่มงานพยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ

***Corresponding author: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ E-mail: hlcst@yahoo.com

**** อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

distress (mean = 22.78, SD = 10.79). 2) The perceived stress was positively and significantly related to the psychological impact of the crisis events among the sexually assaulted women ($r = .51, p < .01$) and social support was negatively and non-significantly related with the psychological impact of the crisis events among these women ($r = -.03, p > .05$).

Keywords: Perceived stress events, Social support, Psychological distress, Sexually assaulted women

บทคัดย่อ

การวิจัยพรรณนาเชิงความสัมพันธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้เหตุการณ์เครียด การสนับสนุนทางสังคม และผลกระทบทางจิตใจในหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ของการรับรู้เหตุการณ์เครียด การสนับสนุนทางสังคม และผลกระทบทางจิตใจในหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ กลุ่มตัวอย่างคือหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศจำนวน 138 คนที่ได้รับการคัดเลือกตามเกณฑ์ เครื่องมือในการวิจัย คือ 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบวัดการรับรู้เหตุการณ์เครียด ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ สกัดปัจจัยได้ 2 ปัจจัยคือ stress และ control มีค่าน้ำหนักปัจจัยอยู่ในช่วง 0.547 - 0.881 3) แบบวัดการสนับสนุนทางสังคม ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 14 ท่าน และ 4) แบบประเมินผลกระทบทางจิตใจหลังเกิดเหตุการณ์วิกฤต ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา

จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 ท่าน และค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคของเครื่องมือชุดที่ 2 - 4 เท่ากับ .82, .94 และ .90 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย การคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า 1) หญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ มีอายุเฉลี่ย 19.24 ปี (SD = 7.62) มีการรับรู้เหตุการณ์เครียดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=22.32, SD=5.48) การสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 99.01, SD=18.17) และผลกระทบทางจิตใจโดยรวมอยู่ในระดับความทุกข์ทรมานจิตใจมาก (Mean = 22.78, SD = 10.79) 2) การรับรู้เหตุการณ์เครียด มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลกระทบทางจิตใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .51$) ส่วนการสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางลบ กับผลกระทบทางจิตใจหลังเกิดเหตุการณ์วิกฤตอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.03, p > .05$)

คำสำคัญ: การรับรู้เหตุการณ์เครียด การสนับสนุนทางสังคม ผลกระทบทางจิตใจหลังเกิดเหตุการณ์วิกฤต หญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ

ความสำคัญของปัญหา

การล่วงละเมิดทางเพศเป็นหนึ่งในปัญหาสังคมที่สำคัญของประเทศ จากสถิติของศูนย์พึ่งได้ทั่วประเทศพบว่าเด็กและสตรีที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ระหว่างปี พ.ศ. 2552 - 2554 มีเป็นจำนวนมากถึง 10,065, 11,598 และ 10,247 ราย โดยผู้รับบริการเป็นเด็กจำนวน 8,140, 9,374 และ 8,518 ราย และเป็นสตรีจำนวน 1,925, 2,224

และ 1,729 รายตามลำดับ (สำนักงานบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2556) เหตุการณ์ล้วงละเมิดทางเพศส่งผลให้หญิงที่ถูกล้วงละเมิดทางเพศได้รับผลกระทบทางจิตใจอย่างรุนแรง และมีโอกาสเกิดโรคความผิดปกติภายหลังความเครียดรุนแรงและโรคซึมเศร้าได้ในอนาคต (Chen et al., 2010) และมีโอกาสเกิดโรคดังกล่าวสูงกว่าหญิงที่ประสบเหตุการณ์วิกฤตอื่น โดยในหญิงที่ถูกล้วงละเมิดทางเพศจะพบโรคความผิดปกติภายหลังความเครียดรุนแรงและโรคซึมเศร้า สูงถึงร้อยละ 95 และ 75 ตามลำดับ ส่วนหญิงที่ประสบเหตุการณ์วิกฤตอื่นพบได้ร้อยละ 47 และ 44 ตามลำดับ (Faravelli, Giugni, Salvatori, & Ricca, 2004) ผลกระทบไม่ได้เกิดขึ้นแค่ระดับบุคคลเพียงเท่านั้น เหตุการณ์ล้วงละเมิดทางเพศยังถือเป็นอาชญากรรมทางสังคม ที่ส่งผลต่อความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม และยังส่งผลกระทบไปถึงเศรษฐกิจและประเทศได้

การล้วงละเมิดทางเพศเป็นเหตุการณ์วิกฤตซึ่งมีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์ ส่งผลให้สภาพจิตใจของผู้ถูกรังแกได้รับความบอบช้ำอย่างรุนแรง เกิดภาวะเสียสมดุลทางอารมณ์ หรือเรียกว่าเป็น ภาวะวิกฤตทางอารมณ์ เกิดอาการตอบสนองซึ่งส่งผลกระทบและรบกวนต่อการดำเนินชีวิตตามปกติ ไม่ว่าจะเป็นด้านอารมณ์ความรู้สึก เช่น เศร้า กลัว วิตกกังวล ด้านความคิด เช่น หมกมุ่น ไม่มีสมาธิ ด้านร่างกาย เช่น นอนไม่หลับ และด้านพฤติกรรมหรือสังคม เช่น แยกตัวอยู่คนเดียวหรือย้ายโรงเรียน ซึ่งถ้าไม่สามารถปรับตัวให้กลับเข้าสู่ภาวะสมดุลทางอารมณ์ได้ดังเดิม จะเป็นสัญญาณเตือนให้ทราบได้ว่าบุคคล

ดังกล่าวกำลังประสบปัญหาทางสุขภาพจิต และมีโอกาสเกิดอาการเจ็บป่วยทางจิตในอนาคต (Caplan, 1964, as cited in Aguilera, 1998)

องค์ประกอบในการปรับสมดุลทางอารมณ์ (Aguilera, 1998) ส่วนหนึ่ง คือ การรับรู้ต่อเหตุการณ์เครียด และการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งการรับรู้ต่อเหตุการณ์ตึงเครียดเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้บุคคลที่เผชิญกับภาวะวิกฤตทางอารมณ์จากการถูกล้วงละเมิดทางเพศสามารถปรับสมดุลทางอารมณ์ หากหญิงที่ถูกล้วงละเมิดทางเพศรับรู้สถานการณ์ตรงตามความเป็นจริงก็จะสามารถจัดการกับปัญหาได้เหมาะสม ระดับความเครียดจะลดลง ดังนั้นถ้าหญิงที่ถูกล้วงละเมิดทางเพศรับรู้ตรงตามสถานการณ์ก็จะช่วยให้เขาแก้ปัญหาได้ ลาซารัสและโพล์คแมน (Lazarus & Folkman, 1984) ได้อธิบายว่าการรับรู้เหตุการณ์เครียดเป็นการประเมินสถานการณ์วิกฤตเพื่อเลือกวิธีการแก้ปัญหา แต่ในทางตรงกันข้ามหากหญิงที่ถูกล้วงละเมิดทางเพศประเมินว่าเป็นเหตุการณ์คุกคามต่อชีวิต รับรู้ว่าเป็นเหตุการณ์ตึงเครียด จะส่งผลต่อการปรับดุลยภาพทางอารมณ์เกิดภาวะทุกข์ทรมานทางใจ วิตกกังวล สับสน ยุ่งยากใจ (Kanel, 2012)

การสนับสนุนทางสังคม ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้หญิงที่ถูกล้วงละเมิดทางเพศสามารถปรับสมดุลทางอารมณ์ได้ โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ไม่สามารถอาศัยอยู่ในสังคมเพียงลำพังได้เพื่อความอยู่รอดจึงต้องมีสัมพันธภาพเพื่อพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในสังคม และสัมพันธภาพดังกล่าวนี้จะเป็นแหล่งความช่วยเหลือสนับสนุนที่สำคัญในการจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ความช่วยเหลือสนับสนุนที่เพียงพอ

จะสามารถช่วยส่งเสริมกระบวนการรู้คิดหรือการประเมินต่อสถานการณ์วิกฤตทางอารมณ์ที่เกิดขึ้น (Aguilera, 1998)

การที่บุคคลถูกล่วงละเมิดทางเพศเกิดภาวะเสียสมดุลทางอารมณ์ ก็เป็นผลให้เกิดผลกระทบทางจิตใจต่างๆตามมา (Marino, 1995, as cited in James & Gilliland, 2005) อย่างไรก็ตามการที่ทบทวนวรรณกรรมยังไม่พบการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลกระทบทางจิตใจ ในหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศในสังคมไทย ดังนั้นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านการรับรู้เหตุการณ์เครียด การสนับสนุนทางสังคม และผลกระทบทางจิตใจจากเหตุการณ์วิกฤตในหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการวางแผนให้การบำบัดหญิงที่ประสบเหตุการณ์ล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งเป็นผู้ที่มีภาวะวิกฤตทางอารมณ์เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาสุขภาพจิตในระยะยาวได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้เหตุการณ์เครียด การสนับสนุนทางสังคม และผลกระทบทางจิตใจ ในหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของ การรับรู้เหตุการณ์เครียด การสนับสนุนทางสังคม และผลกระทบทางจิตใจในหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ

สมมติฐานการวิจัย

1. การรับรู้เหตุการณ์เครียด มีความสัมพันธ์กับผลกระทบทางจิตใจในหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ

2. การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับผลกระทบทางจิตใจในหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ

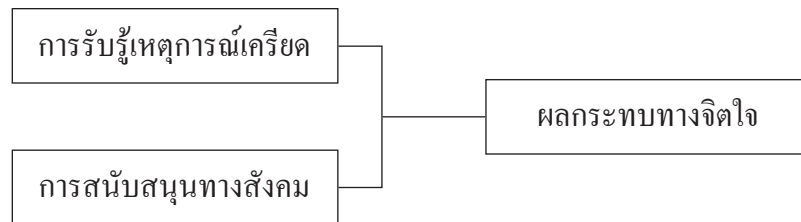
กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดวิจัยมาจากทฤษฎีการช่วยเหลือในภาวะวิกฤตทางอารมณ์ของอาทิลเลรา (Aguilera, 1998) มีความเชื่อพื้นฐานว่าการที่บุคคลจะสามารถคงไว้ซึ่งดุลยภาพทางอารมณ์ได้นั้น ต้องใช้ปัจจัยที่ช่วยปรับสมดุลทางอารมณ์ ส่วนหนึ่งประกอบด้วย การรับรู้ต่อเหตุการณ์ตรงตามความจริง และได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่เพียงพอ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ที่อยู่ในภาวะเสียสมดุลทางอารมณ์ สามารถจัดการปัญหาและกลับคืนสู่ภาวะสมดุลทางอารมณ์ดังเดิมได้

เมื่อหญิงต้องประสบเหตุการณ์ล่วงละเมิดทางเพศซึ่งเป็นเหตุการณ์วิกฤตที่คุกคามต่อสวัสดิภาพความปลอดภัยของร่างกายและชีวิต วิธีจัดการปัญหาที่เคยใช้ได้ผลในอดีตไม่เพียงพอต่อการรักษาภาวะสมดุลทางอารมณ์ได้ เกิดภาวะเสียสมดุลทางอารมณ์ ทำให้มีระดับความเครียดเพิ่มสูงขึ้นเกิดสภาวะสับสน (Marino, 1995, as cited in James & Gilliland, 2005) เป็นผลให้เกิดผลกระทบทางจิตใจในระดับที่สูงขึ้น จนรบกวนการดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านอารมณ์ความรู้สึก ด้านร่างกาย ด้านความคิด และในด้านพฤติกรรม (Kanel, 2012) ซึ่งถ้าหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศมีการรับรู้ต่อเหตุการณ์ตรงตามความจริง ได้รับการสนับสนุนทางสังคมอย่างเพียงพอ ก็จะมีศักยภาพในการเลือกใช้วิธีจัดการปัญหาที่เหมาะสมตามสถานการณ์

ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งจะทำให้ระดับความเครียดที่สูงอยู่นั้นลดลงไปได้ ผลกระทบทางจิตใจก็จะมีระดับที่ลดลงไปด้วย เป็นผลให้หญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศสามารถกลับคืนสู่ภาวะสมดุลทางอารมณ์ได้ดังก่อนเกิดเหตุการณ์ จากกรอบแนวคิด

ดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์เครียด การสนับสนุนทางสังคม กับผลกระทบทางจิตใจในหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ คือ หญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศที่มารับบริการ ณ ศูนย์พึ่งได้ โรงพยาบาลตำรวจ กรุงเทพฯ และบ้านพักฉุกเฉิน กรุงเทพฯ มีการเก็บข้อมูลในระหว่าง เมษายน-พฤษภาคม 2557 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ เพศหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไป ประสบเหตุการณ์ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ระยะเวลาภายใน 3 เดือน สามารถฟังพูดอ่านเขียนภาษาไทยได้ และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการวิเคราะห์อำนาจของการทดสอบที่ต้องการด้วยโปรแกรม G*Power 3 เลือกการทดสอบเป็น correlation: bivariate normal model กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กำหนดขนาดอิทธิพลอยู่ในช่วงปานกลาง คือ .3 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 138 ราย เพื่อป้องกันการขาดหายไป

ของกลุ่มตัวอย่างจึงได้เพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 7 ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 148 ราย ซึ่งผู้วิจัยได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์เป็นจำนวน 138 ราย

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผ่านคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของโรงพยาบาลตำรวจ หลังจากงานวิจัยได้รับอนุมัติแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยได้แนะนำตนเอง แจ้งวัตถุประสงค์และการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ชี้แจงการพิทักษ์สิทธิ การรักษาความลับ การเข้าร่วมโดยความสมัครใจหรือเปลี่ยนใจภายหลังการตัดสินใจเข้าร่วม และการยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ในกรณีกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 15 - 18 ปี ให้ลงชื่อในใบแสดงความพร้อมใจเข้าร่วมวิจัย และขอยกเว้นการขออนุญาตจาก

ผู้ปกครองเนื่องจากการเปิดเผยกับผู้ปกครองอาจทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยประสบปัญหาด้านสัมพันธภาพในครอบครัวได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา โรคประจำตัว การใช้จ่ายหรือสารเสพติด ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย บุคคลใกล้ชิดที่พร้อมจะเป็นที่ปรึกษา

ส่วนที่ 2 แบบวัดการรับรู้เหตุการณ์เครียด เป็นแบบสอบถามที่ใช้ประเมินการรับรู้ถึงความรู้สึกถึงเครียดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของ โคเฮน และวิลเลียมสัน (1988) ได้รับการพัฒนาโดย Wongpakaran & Wongpakaran (2010) ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ สามารถสกัดปัจจัยได้ 2 ปัจจัย คือ stress และ control มีค่าน้ำหนักปัจจัยอยู่ในช่วง 0.547 - 0.881 มีข้อคำถาม 10 ข้อ เป็นมาตรประเมินค่า 5 ระดับ ค่าคะแนนอยู่ในช่วง 0 - 40 แปลผลจากคะแนนรวม คือ 1 - 13 คะแนน หมายถึง การรับรู้ว่ามีอาการเครียดในระดับต่ำ 14 - 26 คะแนน หมายถึง การรับรู้ว่ามีอาการเครียดในระดับปานกลาง 27 - 40 คะแนน หมายถึง การรับรู้ว่ามีอาการเครียดในระดับสูง

ส่วนที่ 3 แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมของ ฉวีวรรณ แก้วพรหม (2530) ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 14 ท่าน เป็นแบบวัดการสนับสนุนทางสังคม 5 ประเภท ได้แก่ การตอบสนองความต้องการด้านอารมณ์ การช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร การตอบสนองในฐานะการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การตอบสนองความต้องการด้านการ

ยอมรับการยกย่องและมีผู้เห็นคุณค่า และการช่วยเหลือด้านเงินทองสิ่งของและแรงงาน รวมข้อคำถาม 38 ข้อ เป็นมาตรประเมินค่า 4 ระดับ ค่าคะแนนอยู่ในช่วง 38 - 152 แปลผลจากคะแนนรวม คือ 38 - 76 คะแนน หมายถึง ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับต่ำ 77 - 115 คะแนน หมายถึง ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลาง 116 - 152 คะแนน หมายถึง ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูง

ส่วนที่ 4 แบบประเมินผลกระทบทางจิตใจ หลังเกิดเหตุการณ์วิกฤตของพิทักษ์พล บุญมาลิก, สุพัฒนา สุขสว่าง, ศิริลักษณ์ สว่างวงศ์สิน, เชษฐพล ชัยชนะฉิมพลี และขวัญจิตต์ นรากรพิจิตร (2552) ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 ท่าน ใช้ประเมินผลกระทบทางจิตใจในผู้ประสบเหตุการณ์วิกฤต ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ความรู้สึก ด้านความคิด ด้านพฤติกรรม และด้านอาการทางกาย มีคำถาม 18 ข้อ เป็นมาตรประเมินค่า 4 ระดับ ค่าคะแนนอยู่ในช่วง 0 - 54 แปลผลจากคะแนนรวม คือ น้อยกว่า 13 คะแนน หมายถึง ปกติ 13 - 20 คะแนน หมายถึง ความทุกข์ทรมานทางจิตใจระดับเล็กน้อย 21 - 27 คะแนน หมายถึง ความทุกข์ทรมานทางจิตใจระดับมาก และ 28 - 54 คะแนน หมายถึง ความทุกข์ทรมานทางจิตใจระดับรุนแรง

แบบวัดการรับรู้เหตุการณ์เครียด แบบวัดการสนับสนุนทางสังคม และแบบประเมินผลกระทบทางจิตใจหลังเกิดเหตุการณ์วิกฤต ได้นำมาวิเคราะห์หาความเที่ยงโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบราค ได้เท่ากับ .82, .91, .90 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการเก็บข้อมูลที่ศูนย์พึ่งได้โรงพยาบาลตำรวจ และบ้านพักฉุกเฉิน หลังจากที่ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว ผู้วิจัยแนะนำตัวชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย สอบถามความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย เมื่อได้รับการยินยอมจึงให้ลงชื่อในใบยินยอม เข้าร่วมการวิจัย แล้วจึงดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามในสถานที่เงียบสงบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทำโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. คะแนนของการรับรู้เหตุการณ์เครียด การสนับสนุนทางสังคม และผลกระทบทางจิตใจ หลังเกิดเหตุการณ์วิกฤต วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. หาความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้ เหตุการณ์เครียด และการสนับสนุนทางสังคม กับ ผลกระทบทางจิตใจของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน (pearson product-moment correlation)

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 19.24 ปี (SD = 7.62) ส่วนใหญ่สถานภาพโสด ร้อยละ 91.3 รองลงมาเป็นคู่ ร้อยละ 7.2 ส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาพุทธ ร้อยละ 91.3 รองลงมาศาสนาอิสลาม ร้อยละ 7.2 ในด้านการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ระดับ

มัธยมศึกษาร้อยละ 72.5 รองลงมาคือประถมศึกษา และปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 13 และ 10.1 ตามลำดับ พบกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/ นักศึกษา ร้อยละ 70.3 รองลงมาประกอบอาชีพ อื่น ๆ และพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็น ร้อยละ 19.6 และ 8.7 ตามลำดับ ในด้านรายได้ ส่วนใหญ่ เป็นผู้ไม่มีรายได้คิดเป็นร้อยละ 71 รองลงมา มีรายได้ อยู่ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท และน้อยกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 14.5 และ 10.1 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 91.3 ในกลุ่มตัวอย่างที่มีโรคประจำตัวนั้น พบมากที่สุดเป็นโรคมุมิแพ้ ร้อยละ 3.6 รองลงมา ไทรอยด์และหอบหืด คิดเป็นร้อยละ 2.2 และ 1.4 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จ่ายหรือสารเสพติด พบว่ามีการใช้สุราร่วมกับบุหรี่ และการใช้ร่วมกัน ระหว่างกัญชาโคเคนและยาอี คิดเป็นอัตราที่ เท่ากัน คือ ร้อยละ 0.7 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัย อยู่กับบิดา/มารดา ร้อยละ 66.7 รองลงมาอาศัย อยู่กับญาติคิดเป็นร้อยละ 15.2 และเมื่อประสบ ปัญหาต่างๆ พบว่าบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างสามารถ เป็นที่ปรึกษาและรับฟังเรื่องราวได้ ส่วนใหญ่เป็น บิดา/มารดา ร้อยละ 42 รองลงมาญาติ ร้อยละ 18.1 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีที่ปรึกษาและรับฟัง เรื่องราวพบร้อยละ 19.6

2. กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ความเครียดใน ระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.32 (SD=5.48) ด้านการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 99.01 (SD = 18.17) เมื่อพิจารณาแหล่งสนับสนุน ทางสังคมเป็นรายด้าน จะพบว่าทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.60 (SD = 5.84) ด้านข้อมูลข่าวสารมีค่าคะแนนเฉลี่ย

เท่ากับ 12.53 (SD = 3.00) ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.10 (SD = 4.36) ด้านเงินทองสิ่งของและแรงงานค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.26 (SD = 4.44) และด้านการยอมรับการยกย่องและเห็นคุณค่ามีค่าคะแนน

เฉลี่ยเท่ากับ 21.52 (SD = 4.57) ส่วนการประเมินผลกระทบทางจิตใจหลังเกิดเหตุการณ์วิกฤตพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความทุกข์ทรมานจิตใจมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.78 (SD = 10.79) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ต่อเหตุการณ์ การสนับสนุนทางสังคม และผลกระทบทางจิตใจหลังเกิดเหตุการณ์วิกฤต (n = 138)

ตัวแปรต้น	Mean	SD	การแปลผล
การรับรู้เหตุการณ์เครียด	22.32	5.48	ปานกลาง
การสนับสนุนทางสังคม	99.01	18.17	ปานกลาง
ด้านอารมณ์	26.60	5.84	ปานกลาง
ด้านข้อมูลข่าวสาร	12.53	3.00	ปานกลาง
ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	21.10	4.36	ปานกลาง
ด้านเงินทองสิ่งของและแรงงาน	17.26	4.44	ปานกลาง
ด้านการยอมรับการยกย่องและเห็นคุณค่า	21.52	4.57	ปานกลาง
ผลกระทบทางจิตใจ	22.78	10.79	ทุกข์มาก

3. การรับรู้เหตุการณ์เครียดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลกระทบทางจิตใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .51, p = .000$) ดังตารางที่ 2

4. การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลกระทบทางจิตใจ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.03, p = .745$) โดยผลการวิเคราะห์รายด้านพบว่าด้านอารมณ์ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการยอมรับการยกย่องและเห็นคุณค่า และด้าน

เงินทองสิ่งของและแรงงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลกระทบทางจิตใจหลังเกิดเหตุการณ์วิกฤต อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.04, -.05, -.001, -.12, p = .650, .546, .993, .161$) ทั้งนี้ ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลกระทบทางจิตใจ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .09, p = .272$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์เครียด และการสนับสนุนทางสังคม กับผลกระทบทางจิตใจ (n=138)

ตัวแปร	ผลกระทบทางจิตใจ	p-value
การรับรู้เหตุการณ์เครียด	.51	.000
การสนับสนุนทางสังคม	-.03	.745
- ด้านอารมณ์	-.04	.650
- ด้านข้อมูลข่าวสาร	-.05	.546
- ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	.09	.272
- ด้านการยอมรับการยกย่องและเห็นคุณค่า	-.001	.993
- ด้านเงินทองสิ่งของและแรงงาน	-.12	.161

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์เครียดมีความสัมพันธ์กันทางบวก กับผลกระทบทางจิตใจในหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ($r = .51$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อธิบายได้ว่า เหตุการณ์ล่วงละเมิดทางเพศส่งผลให้บุคคลเกิดภาวะเสียสมดุลทางอารมณ์ มีความเครียดในระดับสูงสุดในช่วงหลังเผชิญเหตุการณ์ 5 สัปดาห์ (Rothbaum, 1992) และถ้าระดับความเครียดไม่สามารถลดลงได้ภายใน 3 เดือน ก็จะเปลี่ยนเป็นความเครียดที่เรื้อรังและยาวนานและส่งผลกระทบเป็นความเจ็บป่วยทางจิตได้ (Koss, 1993) ขณะที่บุคคลเผชิญกับภาวะวิกฤติ ถ้าเขามีการรับรู้ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นว่าเป็นเหตุการณ์ที่รู้สึกตึงเครียดจะเกิดภาวะเสียสมดุลทางอารมณ์ มีอาการตอบสนองต่อความเครียดกับบุคคลขึ้นทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ด้านอารมณ์ความรู้สึกด้านความคิดด้านพฤติกรรม และปฏิกิริยาตอบสนองของร่างกาย (พิทักษ์พล บุญยามาลิก และคณะ, 2552)

ดังนั้นผลการศึกษาจึงเป็นไปตามสมมติฐานและสอดคล้องกับการศึกษาของ คันมอร์ คลาก และ เอดเลอร์ (Dunmore, Clark, & Ehlers, 2001) ที่พบว่ากรรับรู้เหตุการณ์เครียดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับโรคความผิดปกติภายหลังความเครียดรุนแรง ในระยะ 6 และ 9 เดือน หลังเกิดเหตุการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ คอส และ ฟิกเกอร์เรโด (Koss & Figueredo, 2004) พบว่าหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศที่มีความคิดตำหนิตนเองจะไม่สามารถปรับสมดุลทางอารมณ์ได้โดยการรับรู้เหตุการณ์เครียดจากการตำหนิตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลกระทบทางจิตใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับผลกระทบทางจิตใจในหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ มีความสัมพันธ์กันทางลบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน จากผลการศึกษาเป็นเพียงการสะท้อนแนวโน้ม ของปัจจัยการได้รับการสนับสนุนทาง

สังคมในลักษณะที่ว่าถ้าบุคคลที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูง จะส่งผลให้ผลกระทบทางจิตใจในหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศมีระดับที่ต่ำ ในทางกลับกัน ถ้าได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับที่ต่ำก็จะทำให้ผลกระทบทางจิตใจอยู่ในระดับสูงและเกิดภาวะเสียสุขภาพทางอารมณ์ การที่ผลการวิเคราะห์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานอาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างรู้สึกอับอาย และไม่กล้าที่จะไปบอกเรื่องราวต่าง ๆ นี้กับบุคคลใกล้ชิด สูญเสียความนับถือตนเอง รู้สึกผิดตำหนิตนเอง โดยเฉพาะกรณีความคิดตำหนิตนเองนั้นจะส่งผลให้เกิดความทุกข์ทรมานทางจิตใจและส่งผลกระทบต่อการปรับตัวทั้งในระยะสั้นและระยะยาว (Koss & Figueredo, 2004) หรือบางรายที่รู้สึกเครียดในระดับค่อนข้างสูง ก็จะใช้กลไกการหลีกเลี่ยงปัญหาไม่กล้าเผชิญหน้ากับบุคคลรอบข้าง (Gutner, Rizvi, Monson, & Resick, 2006; Littleton & Breitkopf, 2006) สอดคล้องกับผลการศึกษานี้ ตามตารางที่ 1 ที่ได้ ประเมินผลกระทบทางจิตใจหลังเกิดเหตุการณ์วิกฤต อยู่ในระดับทุกข์มาก (Mean = 22.78, SD = 10.79) ดังนั้นจึงมีแนวโน้มที่จะปกปิดเรื่องราวความจริงเป็นผลให้บุคคลรอบข้างไม่ทราบข้อเท็จจริง ตลอดจนไม่สามารถให้การสนับสนุนช่วยเหลือได้อย่างเพียงพอ และเหมาะสม ทั้งๆ ที่ปัจจัยด้านแหล่งสนับสนุนทางสังคม จะช่วยให้หญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ สามารถใช้ศักยภาพตนเอง ในการเลือกใช้วิธีจัดการปัญหาเพื่อช่วยฟื้นคืนกลับสู่ภาวะสมดุลทางอารมณ์ได้และถ้ายังปล่อยให้สถานการณ์วิกฤตยังคงอยู่ต่อไป บุคคลก็จะประเมินการรับรู้เหตุการณ์เป็นความเครียดในระดับสูงมาก ไม่สามารถควบคุม ความคิด

อารมณ์ พฤติกรรม ทำให้เกิดภาวะวิกฤตเสียสุขภาพอารมณ์ ดังนั้นเมื่อกลุ่มตัวอย่างมีการประเมินผลกระทบทางจิตใจหลังเกิดเหตุการณ์อยู่ในระดับทุกข์มาก (Mean = 22.32, SD = 10.32) จึงสะท้อนให้เห็นว่า บุคคลกลุ่มนี้จะใช้วิธีการหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับสถานการณ์ ไม่กล้าเผชิญกับความเป็นจริง ทำให้ค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมไม่เพียงพอที่จะสะท้อนความสัมพันธ์กับการประเมินผลกระทบทางจิตใจหลังเกิดเหตุการณ์ถูกล่วงละเมิดทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากการศึกษาของ ออสบอร์น และโรด (Osborne & Rhodes, 2001) จะเห็นได้ว่าในบุคคลที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ จะมีความเครียดในระดับปานกลางถึงสูง และมีการเลือกใช้กลไกการปรับตัวแบบหลีกเลี่ยงสังคม ไม่แสวงหาแหล่งสนับสนุนทางสังคม ถึงแม้ว่าแหล่งช่วยเหลือสนับสนุนที่สำคัญ คือ บุคคลใกล้ชิด แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการที่จะลดความเครียดที่เกิดขึ้นและยังส่งผลให้การได้รับความช่วยเหลือจากนักวิชาชีพมีความล่าช้า

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการคัดกรองและจัดกลุ่มหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศที่มีความทุกข์ในระดับปานกลางถึงสูง ให้ได้รับการบริการในเชิงรุก การให้ข้อมูล และอื่น ๆ อันจะเอื้ออำนวยการรับรู้เหตุการณ์เครียดที่เหมาะสม
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีการช่วยเหลือบำบัดภาวะวิกฤตทางอารมณ์เพื่อให้หญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศสามารถปรับตัวกลับคืนสู่ภาวะสมดุลทางอารมณ์ไม่เกิดปัญหาสุขภาพจิตในระยะยาว

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.ชมชื่น สมประเสริฐ อาจารย์ได้ทุ่มเททั้งร่างกายและแรงใจอบรมสั่งสอนเพื่อให้ลูกศิษย์คนนี้ได้สำเร็จเป็นมหาบัณฑิตที่มีความเข้มแข็งและอดทน ขอขอบพระคุณ ดร.สารรัตน์ วุฒิอาภา และ ดร.นุชนาถ บรรทมพร ที่อาจารย์ให้ทั้งกำลังใจและคำชี้แนะ ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.ปรียกมล รัชนกุล และ ผศ.ดร.โสภณ แสงอ่อน ที่อาจารย์ช่วยจัดเกล้าให้ งานวิจัยนี้สมบูรณ์แบบมากขึ้น ขอขอบพระคุณ แพทย์หัวหน้าทีมและพี่พยาบาลศูนย์ฟังได้ทุกท่าน ที่ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเข้ามาเก็บข้อมูล ขอขอบพระคุณ ท่าน ผอ.สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีที่ให้ความอนุเคราะห์และเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือดูแลตลอดการเก็บข้อมูล และขอขอบคุณผู้เข้าร่วมวิจัยทุกท่านที่เสียสละเวลาสำหรับงานวิจัย

เอกสารอ้างอิง

ฉวีวรรณ แก้วพรหม. (2530). *ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างเครือข่ายทางสังคมและการสนับสนุนทางสังคมที่รับรู้กับสุขภาพจิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาพยาบาลศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิทักษ์พล บุญมาติก, สุพัฒนา สุขสว่าง, ศิริลักษณ์ สว่างวงศ์สิน, เชษฐพล ชัยชนะนิมพลี และขวัญจิตต์ นรากรพิจิตร. (2552). การพัฒนาแบบประเมินผลกระทบทางจิตใจหลังเกิด

เหตุการณ์วิกฤต. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 54(3), 317-326.

สำนักงานบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2556). *สถิติผู้มารับบริการศูนย์ฟังใจ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2557, จาก http://phdb.moph.go.th/ewtadmin/ewt/hss_pro/ewt_dl_link.php?nid=747

Aguilera, D. C. (1998). *Crisis intervention: Theory and methodology*. Missouri: Mosby.

Chen, L. P., Murad, H., Paras, M. L., Colbenson, K. M., Sattler, A. L., Goranson, E. N., et al. (2010). Sexual abuse and lifetime diagnosis of psychiatric disorders: Systematic review and meta-analysis. *Mayo Clinic Proceedings*, 85(7), 618-629.

Dunmore, E., Clark, D. M., & Ehlers, A. (2001). A prospective investigation of the role of cognitive factors in persistent posttraumatic stress disorder (PTSD) after physical or sexual assault. *Behaviour Research and Therapy*, 39, 1063-1084.

Faravelli, C., Giugni, A., Salvatori, S., & Ricca, V. (2004). Psychopathology after rape. *The American Journal of Psychiatry*, 161, 1483-1485.

Gutner, C. A., Rizvi, S. L., Monson, C. M., & Resick, P. A. (2006). Changes in coping strategies, Relationship to the perpetrator, and posttraumatic distress in female crime victims. *Journal Trauma Stress*, 19(6), 813-823.

- James, R. K., & Gilliland, B. E. (2005). *Crisis intervention strategies*. California: Thomson Brooks/Cole.
- Kanel, K. (2012). *A guide to crisis intervention* (4th ed.). Australia: Cengage Learning.
- Koss, M. P. (1993). Rape: Scope, impact, interventions, and public policy responses. *American Psychologist*, 48(10), 1062-1069.
- Koss, M. P., & Figueredo, A. J. (2004). Change in cognitive mediators of rape's impact on psychosocial health across 2 years of recovery. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 72(6), 1063-1072.
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, Appraisal, and Coping*. New York: Springer Publishing.
- Littleton, H., & Breitkopf, C. R. (2006). Coping with the experience of rape. *Psychology of Women Quarterly*, 30, 106-116.
- Osborne, L. N. & Rhodes, J. E. (2001). The role of life stress and social support in the adjustment of sexually victimized pregnant and parenting minority adolescents. *American Journal of Community Psychology*, 29(6), 833-849.
- Rothbaum, B. O., Foa, E. B., Riggs, D. S., Murdock, T. & Walsh, W. (1992). A prospective examination of post-traumatic stress disorder in rape victims. *Journal of Traumatic Stress*, 5(3), 455-475.
- Wongpakaran, N., & Wongpakaran, T. (2010). The thai version of the PSS-10: An investigation of its psychometric properties. *Biopsychosocial Medicine*, 4(6), 1-6.